

เทศน์เช้า วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อันนั้นอารมณ์บทเนาะ ตอนนี่ฟังธรรมะ ฟังธรรมะๆ นะ พวกเรามาสวดหาสัจธรรมกันๆ เวลาแสวงหาสัจธรรมเสร็จแล้วมันจะตายก็ไม่เสียดาย ตายเหอะ ตายได้เลย

แต่ระหว่างที่เราแสวงหานี้เราไม่อยากตาย ไม่อยากตายเพราะตายแล้วมันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อมันเรื่องของเขา แต่สัจจะความจริงมันเป็นแบบนี้

ถ้าสัจจะความจริงมันเป็นแบบนี้เนาะ เราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา นี่ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ สยามเมืองยิ้ม สยามเมืองยิ้มมันยิ้มออกมาจากหัวใจใจ เราหล่อเราหลอมมาใจ

พวกอนาคตใหม่มันบอกเลย คนไทยนี่โง่ คิดไม่ออกก็ยิ้มไว้ก่อน ยิ้มไปเรื่อยๆ คิดอะไรไม่ออกยิ้มไว้ก่อน

แต่มันจะยิ้ม มันจะหัวเราะ มันจะเศร้าโศกเสียใจมันก็เป็นความทุกข์นะ แต่สยามเมืองยิ้มๆ นะ ถ้าสยามเมืองยิ้มมันยิ้มมาจากหัวใจใจ มันยิ้มมาจากวัฒนธรรมของเราใจ ถ้ามันยิ้มมาจากวัฒนธรรมของเรา สิ่งที่เราวัฒนธรรมของเรา แล้วเราแก้ไขสิ่งนั้นใจ

เวลาโลก คนเราเกิดมามีสองโลก โลกหนึ่งคือโลกของเรา โลกคืออดีตตาของเรา โลกคือสิทธิของเรา นี่โลกหนึ่ง

อีกโลกหนึ่งคือปัญหาสังคมๆ คนเราต้องการฉลาด ต้องการฉลาด ต้องการทัดเทียมเขา ต้องการมีความเสมอภาคกับเขา ต้องการแข่งขันกับเขา ถ้าต้องการแข่งขันกับเขานะ แต่ถ้าโลกของเรามันโง่เขลาเบาปัญญา เราจะเอาอะไรไปทัดเทียมแข่งขันกับเขา

ถ้าโลกของเรามันฉลาด ถ้าโลกตัวตนเราฉลาด เรามีลูกมีหลานขึ้นมา เรามีการศึกษาส่งเสียให้เล่าเรียนให้มันฉลาดขึ้นมาๆ เวลาฉลาดขึ้นมาแล้วฉลาดให้มันทันโลกไง อย่าให้คนเขาหลอก

คนเราแสวงหาเงินทองมามหาศาลแล้วให้เขาหลอก ให้เขาชักนำไป ยกให้เขาโดยไม่มีสติปัญญาสิ่งใดเลย

นี่ไง ปฏิภาณไหวพริบของมัน นี่ความฉลาดๆ มันถึงมีสองโลก โลกหนึ่งที่มีมันจะฉลาดๆ ได้ คุณสิ พ่อแม่ของเราพาเข้าวัดเข้าวา ผูกมัดเข้ามาที่นี้ไง ผูกมัดเข้ามาที่หัวใจของเรา

ถ้าผูกมัดเข้ามาที่หัวใจของเรา เราจะเสียเล็กเสียน้อยขึ้นมา เราเสียขึ้นมาเพื่อความดีงามของเรา เราเสียได้ เรายอมได้ เรายอมเสียเล็กเสียน้อยขึ้นมาเพื่อความดีงาม เพื่อผูกมัดของเรา เพื่อพัฒนาหัวใจของเรา เรายอมเสียเล็กเสียน้อยเพื่อพัฒนาหัวใจของเรา ให้หัวใจเราเข้มแข็ง

เห็นว่าจะเสียเล็กเสียน้อยเพื่อความมั่นคง เสียเล็กเสียน้อยเพื่อความฉลาด เสียเล็กเสียน้อยเพื่อผูกมัดสติปัญญา เสียเล็กเสียน้อยขึ้นมาเพื่อให้เรามีองค์ความรู้ เสียเล็กเสียน้อยไม่ว่าเพราะมันผูกมัดๆ ของมัน

ถ้ามันฉลาดขึ้นมาแล้ว ถ้าตัวมันฉลาดแล้ว โลกของเราถ้ามันฉลาด โลกข้างนอกเราบริหารจัดการได้ เราบริหารจัดการได้เพราะอะไร เพราะเราไม่โลภไง ถ้าเราไม่โลภ เราไม่เป็นเหยื่อของเขา เราจะเป็นเหยื่อของเขาได้อย่างไร ไอ้ที่มันเป็นเหยื่อของเขาๆ เพราะโลกมันกลวงไง เพราะโลกมันกลวง

คิดอะไรไม่ออกยิ้มไว้ก่อน เขาว่านะ โอ! ยิ้มไว้ก่อน คนไทย

โอ! วัฒนธรรมประเพณี สงกรานต์ เดี่ยวมันก็ฟื้นฟูขึ้นมาสักทีหนึ่ง เดี่ยวมันก็เอาไปสักทีหนึ่ง ปีใหม่ ปีใหม่บางปีสังคมมีเงินมีทอง สังคมมีการใช้จ่าย ปีใหม่นั้น โอโฮ! รื่นเริงมาก ปีใหม่ไหนที่มันเศร้าสร้อยเหงาหงอย ปีใหม่นั้นเฉามาก

ยิ้มๆ กว่ามันจะยิ้มได้ ยิ้มๆ กว่าเราจะผูกมัดของเราได้ ยิ้มๆ แต่ให้ในครอบครัวของเราเข้าใจกันได้ ยิ้มๆ กว่ามันจะยิ้มได้ไง

สังคมประเพณีวัฒนธรรมว่ามันจะฟื้นฟูขึ้นมาแต่ละครั้งแต่ละคราวมันใช้เวลาเท่าไร แล้วสิ่งที่มันปลูกฝังมา ปุ๋ยตายายของเราปลูกฝังมา ครูบาอาจารย์ของเราปลูกฝังมา สิ่งที่เป็น คุณงามความดีมันจะเสียหายตรงไหน มันจะโง่เขลาตรงไหน มันเป็นผู้ที่ฉลาดต่างหาก

เราเผชิญหน้าสิ่งใดเรายึดไว้ก่อน แล้วเรามีโอกาสได้คิดใคร่ครวญใช้ไหม เราไม่รู้ว่า เราไม่คิดสิ่งใดโดยเสียประโยชน์กับเราไง เรายับยั้งเอาไว้ก่อน เราเป็นคนคุมเกม สิ่งนั้นมันเป็น ประโยชน์ทั้งนั้นนะถ้าคนมันใช้เป็นไง

คนมันเห็นประเพณีวัฒนธรรม เห็นสิ่งที่ปลูกฝังกันมาของสังคมที่มันเป็นของที่มีคุณค่า สังคมที่มีคุณค่าเขาปลูกฝังกันมา เขาทำคุณงามความดีกันมานะ แล้วจะมารื้อจะทำลายว่า สิ่งนั้นเป็นความโง่เขลาเบาปัญญา

โง่เขลาเบาปัญญา ทำไมรักษาชาติไว้รอดได้ โง่เขลาเบาปัญญาทำไมเราเอาชาติรอดมา จนถึงปัจจุบันนี้ได้

ไอ้คนที่ฉลาดๆ คุณสี แปลงทรัพย์สินเป็นทุนๆ ล้มละลายจนต้องอพยพหนีเป็นล้านๆ คนนะ แม้แต่ทมิฬจะซื้อยังไม่มี ข้าวจะกินยังหาไม่ได้ เพราะความเจริญรุ่งเรืองไง อยากจะมี ความเจริญรุ่งเรือง อยากจะครองโลกไง

จะครองโลกมันครองด้วยอำนาจกำปั้นใหญ่ กำปั้นใหญ่มันบีบคั้นไปทั้งนั้นนะ แต่คนเรา ถ้ามันไม่มีเงินไม่มีทองมันจะไปครองโลกที่ไหน ถ้าคนเราไม่มีสติปัญญาขึ้นมาจะรักษาตัวรอด ได้อย่างไร

ถ้ารักษาตัวรอดไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรรณารือสัตว์ชนสัตว์ รือสัตว์ชนสัตว์ รือหัวใจของสัตว์โลก

รือสัตว์ชนสัตว์ก็ในครอบครัวของตนไง สังคมที่ดีที่สุดคือครอบครัวของเรา ถ้าครอบครัว ของเรามีความร่มเย็นเป็นสุข พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกๆ เขาสอนกันอย่างนั้น

แล้วเวลาหลงตาทำนสนนัง ถ้าพ่อแม่ของเราจะผิดบ้าง คนที่มีคุณกับเราจะผิดบ้าง เราก็ไม่ควรโต้แย้งๆ ถ้าเราจะโต้แย้งเราก็โต้แย้งด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความนุ่มนวลดีงามของเรา ไง นี่ไง สิ่งที่มีคุณค่ามันมีประโยชน์ตรงนั้นไง

สิ่งที่พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกให้ชีวิตนี้มาไง ถึงจะผิตบ้าง ผิดแน่นอน คนทำงานต้องผิตทั้งนั้นนะ เวลามันผิตบ้างๆ ผิดบ้างเราก็เห็นบุญคุณอันนั้นนะ บุญคุณอันนั้นเราก็ค่อยเคลียร์ค่อยแก้ไขปัญหานั้นไป

สิ่งต่างๆ คนเราจะถูกตลอดไปมันไม่มีหรอก มันต้องมีความผิดความถูกเป็นเรื่องธรรมดา แต่เรื่องธรรมดา เราฝึกหัดของเรา เราจะฝึกหัดโลกในของเรา

คนเราเกิดมามีสองโลกซ้อนกันอยู่ โลกหนึ่งทัศนคติความเห็น นี่โลกของเรา ทัศนคติความเห็นที่มันอ่อนด้อย ทัศนคติความเห็นที่มันบกพร่อง ทัศนคติความเห็นที่มันสมบูรณ์แบบทัศนคติมันมาจากไหน

ทัศนคตินี้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารือสัตว์ชนสัตว์ รือสัตว์ชนสัตว์ที่นี้ไง ให้มีทัศนคติที่ดี ทัศนคติที่ดีแล้วมันจะขาดตกบกพร่องนั้นมันเป็นเวอร์กรรมต่อเนื่องไป

ถ้าทัศนคติที่มันผิตพลาด ทัศนคติที่มันบิดเบี้ยว ทัศนคติที่บิดเบี้ยว เริ่มต้นคนมันคิดแต่บิดเบี้ยวแล้วมันจะไปทำอะไรให้มันถูกต้องดีงามได้อย่างไร มันก็ทำสิ่งนั้นให้มันบิดเบี้ยวไปทั้งนั้นนะ

ทัศนคติที่ดีๆ เราฝึกหัดกันตรงนี้ไง มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญา ความปกติของใจๆ ใจมันจะปกติหรือไม่ ถ้าใจมันปกติ เราฟื้นฟูของเรา เราพัฒนาของเรา เราจะดัดแปลงทัศนคติที่ดี ทัศนคติที่ดีของเรา

เวลาโลกเขาดูการเปลี่ยนแปลง สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจังนะ ไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก มันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดไป ในชีวิตของเราทั้งชีวิตตั้งแต่เราเกิดมาเราเห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากมายแค่ไหน เราเห็นการเปลี่ยนแปลงในบ้านในเรือนของเรามากน้อยแค่ไหน

ถ้าเราเห็นการเปลี่ยนแปลงในบ้านในเรือนของเรา เราเห็นการเปลี่ยนแปลง ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเปลี่ยนแปลงแล้วสิ่งที่มันหลุดตัวมันหลุดไทม์ลง มันก็ไม่ดีงามสิ่งใดเลย สิ่งใดที่มันเปลี่ยนแปลงที่มันเจริญงอกงามขึ้นมา สิ่งนั้นมันเป็นประโยชน์กับเรา

ร่างกายของเราเกิดมา เจ้าเกิดมา เจ้ามี่อะไรมาด้วยเจ้า แล้วเจ้าเติบโตขึ้นมาจนเป็นหนุ่มเป็นสาว แล้วเจ้าก็ต้องชราคร่ำคร่าของเจ้าไป สิ่งนี้มันเกิดมาโดยเป็นสัจจะเป็นความจริงเห็นไหม

แต่ถ้าด้วยสติด้วยปัญญาด้วยวุฒิภาวะ คนไม่ได้แก่เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะอยู่นานในคนเราเกิด เราแก่เพราะมีสติปัญญา แก่เพราะมีการฝึกฝนใจ ยิ่งแก่ยิ่งมีสติปัญญา ยิ่งแก่ยิ่งรอบรู้ ยิ่งแก่ยิ่งเป็นที่พึ่งของสังคม

ในบ้านของเรา ผู้เฒ่าๆ นะ ผู้เฒ่าเขามีประสบการณ์ รัตตัญญู ผู้ผ่านราตรีมามาก ผู้เห็นโลกมามาก ผู้เข้าใจโลกนี้มามาก มันเปลี่ยนแปลงไปเราก็ไม่หวั่นไหวไปกับมัน เห็นไหม ถ้าเราไม่หวั่นไหวไปกับมัน นี่โลกนอก ถ้าโลกนอกเราไม่หวั่นไหวไปกับเขานะ โลกนอกจะบีบคั้นในหัวใจเราไม่ได้เลย มันต้องเป็นแบบนี้เพราะอะไร

เพราะสังคมโลกนี้ นี่ไง สภาพกรรมๆ กรรมเวลาเราเกิดมา เราคนคนเดียว บางคนมีพุดมากมหาศาล คนคนนั้นฉลาดมาก คนคนนั้นมีวุฒิภาวะมหาศาลเลย แต่พอเป็นผู้จัดการ เป็นเจ้าของบริษัทขึ้นมา เพราะอะไร บุคลากรของเรานั้นจะมีเวรมีกรรมทั้งนั้นนะ มันปั่นมันทอน มันบิดมันเบี้ยว แล้วเราจะต้องพยายามแก้ไขเข้ามาให้เป็นเอกภาพ เข้ามาให้เป็นคุณงามความดี

ทรัพยากรมนุษย์ๆ สิ่งที่มีคุณค่า ทรัพยากรมนุษย์นี้ แล้วสิ่งที่ดีงาม คุณค่า มาอยู่กับเรา ฝึกหัดงานๆ พอเป็นงานขึ้นไปเขาก็ไปแสวงหาโอกาสของเขาต่อไปข้างหน้า แล้วเราจะดูแลกันอย่างไร นี่โลกนอก สองโลกที่มันซ้อนกันอยู่

ถ้าสองโลกที่มันซ้อนกันอยู่ แต่โลกในต้องให้เข้มแข็งขึ้นมา ทศนคติของเราต้องให้เข้มแข็งขึ้นมา ถ้าทศนคติเข้มแข็งขึ้นมา สิ่งนี้มันเป็นอนิจจัง มันแปรสภาพของมันไปทั้งนั้นนะ มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่การเปลี่ยนแปลง เราจะบริหารอย่างไร เราจะจัดการอย่างไร แล้วถ้าสิ่งใดมีความทุกข์กดดัน มีความทุกข์บีบคั้น...อืม เขาว่าอืมสยาม

เราภูมิใจในการอิมสยามนะ แต่ทำอะไร เวลาเขาไปประชุม เราฟังผู้ใหญ่เขาพูดไป ถ้าที่ไหนมีการประชุมนะ ตัวแทนของประเทศไทยมองได้ง่ายๆ เลย คือไม่พูด นั่งอิม มันไม่รู้จะพูดอะไร มันนั่งอิม

ประเทศอื่นเขาออกความเห็น เขารักษาผลประโยชน์ของเขา ใ้เรานั่งยิ้ม เพราะอะไร เพราะใ้นั่งยิ้มเพราะเราเลือกไปอย่างนั้นเอง เราเลือกบุคคลอย่างนั้นไป

เราไม่ได้เลือก นี่ไง ดูความมีส่วนร่วมๆ ไง เราไม่ได้เลือกบุคคลที่เขาผลประโยชน์ ผลกระทบออกไปพูดนี้ เวลาที่มีผลกระทบ กดมันไว้ เอาแต่พวกมันมาพูดกันเอง แล้วเวลาจะพูด อะไรก็ยิ้ม พูดอะไรไม่ได้ เพราะข้างในมันกลวง พูดอะไรไม่ได้

แต่ถ้ามันจะพูดได้นะ ถ้าคนมีผลกระทบดี ชีวิตของเรา ความลำบากของเรา ความขาดแคลนของเรา การโดนเอารัดเอาเปรียบของเรา เราแสวงหา เราจะมีโอกาสได้แก้ไข คนที่พยายามหาโอกาสได้แก้ไข หาโอกาสได้รักษาผลประโยชน์ของตน นี่สภากรรณ กรรณที่มันเกิดขึ้น โลกที่มันซ้อนกันอยู่ไง ถ้ามันซ้อนกันอยู่สองโลก โลกของเรา เรายุทธโลกของเรา

ถ้ามันตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ คนที่มีคุณธรรมในหัวใจถึงเวลาจะมีประสบความสำเร็จ มันก็ยิ้มได้ คนจะยิ้มได้ต่อเมื่อประสบความสำเร็จ ประสบวิฤติแล้วมีสติปัญญาแก้ไขวิฤตินั้นไป นี่ประเสริฐ

คนที่เวลามันยิ้มแต่สมองมันกลวง ใ้เรื่องแบบนี้มันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม คำว่า “เรื่องเวรเรื่องกรรม” คือสิ่งที่การกระทำของเขามา การกระทำของเขามา เขาก็ทำของเขามา จริตนิสัยของเขามา ถ้าทำจริตนิสัยของเขามา ถ้าเขามีบุญกุศลของเขา เขามีปฏิภาณของเขา เขามีอำนาจวาสนาของเขา เห็นไหม

สิ่งใด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน ไฟในไม่ให้ออก ไฟนอกไม่ให้เข้า ไฟในไม่ให้ออก ไฟใน ความขัดแย้งของเรา เราเก็บไว้ภายใน ถ้าภายนอกไม่ให้เอาเข้ามา รุ่ยวาย

นี่ไฟในก็ลุกลาม ไฟนอกก็แผดเผา ไฟโลกียะ ไฟโลก ไฟความทุกข์ความยากแผดเผาๆ แล้วมันจะอยู่กันอย่างไรละ

โลกนี้เราร้อนนั้ๆ โลกนี้เราร้อนนั้ๆ มีแต่ความแผดเผา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา

โอ้โฮ! คีล สมภาธิ ปัญญา คีลนี้หรือจะดับไฟได้ คีลนี้หรือ สมภาธินี้หรือจะดับไฟได้ ไฟเขาต้องดับด้วยน้ำ

น้ำแล้งไม่มีไฟดับ เผาทั่วโลก

แต่ในหัวใจของเรา คีล สมภาธิ ปัญญาก็เอาไว้ในตำราณะ คีล สมภาธิ ปัญญาตัวมันเองยังไม่มีนะ ถ้าตัวมันเองมันมี เริ่มต้นจากการศึกษา เด็กๆ น้อยๆ เขามาเขาทำอย่างไร

คูสิ คูฆรวาสาธรรมๆ การประพฤติปฏิบัติมันวิฤติ การประพฤติปฏิบัติมันน่ากลัวมาก มันเป็นหน้าที่ของพระ ให้พระเขาปฏิบัติกันไป โอ้เราก็อยากร้าอยากรวย อยากประสบความสำเร็จในชีวิต อยากกระทำต่างๆ สิ่งต่างๆ อ่อนวอนขอไปตลอด

ทำดี ดีกว่าขอพรไง เราทำคุณงามความดีของเรา เราจะฝึกหัดหัวใจของเรา เวลาหัวใจมันแจ่มแจ้งขึ้นมาแล้วนะ โอ้ที่เราขอๆ ไว้ไม่ยากได้เลย เพราะขอๆ ไว้มันเป็นวัตถุประสงค์ ที่ขอๆ ไว้มันให้ความสุขไม่ได้จริง โอ้ที่เราขอๆ ไว้ที่ได้มาแล้วเป็นภาระอีก โอ้ที่เราขอๆ ไว้ละ มีทองเท่าหนดกึ่ง นอนสะดุ้งจนเรื้อนไหว ที่ขอๆ ไว้ ใส่สร้อยคอไปให้เขากระซอก ใส่ทรัพย์สมบัติไปให้โจรมันปล้น สิ่งที่เราขอไว้มันเป็นเรื่องโลกๆ มันไม่เป็นสมบัติจริงของเราเลย

ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา พอมีสติปัญญาขึ้นมามันอยากฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้าค้นคว้าหาหัวใจของตนเจอ ถ้าใจมันสงบเข้ามาได้มันมีความสุขใจ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี โอ้! อยากได้อันนี้ อยากได้อันนี้ อยากได้อันนี้ อันนี้ต่างหาก แต่อันนี้กว่าจะได้

โลกใน โลกทัศน์ ทศนคติ มันมองอะไรเป็นบุญละ มองอะไรเป็นความจริงละ

มองโลกธรรม ๘ ไข่ใหม่ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ นี่ไง มันไปมองตรงนั้นหรือ

นี่ไง หลวงตาท่านบอกเลย มันอยากมีหงอน ไก่มันมีหงอนมันนึกว่าเป็นวาสนาของมันไง คนก็อยากมีหงอน อยากเหมือนไก่ อยากให้เขานับถือศรัทธา สิ่งนั้นหรือที่แสวงหา

คูสิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์อยู่ในป่าในเขาอยู่โคนต้นไม้ นี่ไง เวลามันสงบเข้ามาไม่ใช้หงอน ของจริง แต่ทศนคติที่มันพัฒนาขึ้นมันดีขึ้น มันเข้าหาสู่ความจริงได้มากขึ้น

แล้วถ้ามันจะเป็นความจริงแล้วนะ ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ มันไม่แผ่ส่าย มันไม่เข้าไปกวนบ้าน กวนเมือง

ไอ้ที่พระกวนบ้านกวนเมืองไม่มีวันหยุดวันหย่อนนั้นนะ ไฉนนั้นเป็นพระหรือ

พระเป็นผู้ที่สงบ พระเป็นผู้ที่เลี้ยงง่าย ภิกษุเป็นผู้เลี้ยงง่าย ภิกษุเป็นผู้สงบระงับ นี่ภิกษุที่ใช้ชีวิตเป็นแบบอย่าง

ไอ้ที่แผ่ส่ายกันอยู่อย่างนั้น อย่างนั้นหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น หรือ ไม่มีหรอก เผยแผ่ธรรมๆ เอาอะไรไปเผยแผ่ เอาสัจจะความจริงมาจากไหน

ถ้ามันสัจจะความจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา ทศนคติที่รู้อะไรจริงอะไรปลอม คนเรารู้จัก ผิดชอบชั่วดีนี่คบได้แล้วแหละ รู้จักผิดชอบชั่วดีมันคุยกันเข้าใจได้ไง

ไอ้คนพาลนะมันเห็นดีเป็นชอบ เห็นชอบเป็นชั่ว เห็นการคลุกคลีเป็นประโยชน์ เห็นคน มักมากเป็นเรื่องดี ไอ้โฮ! วัดนี้ดีดีเพราะคนมันเยอะ

โฮ! ห้างสรรพสินค้าเขาไปตากแอร์กันทั้งห้างเลย มาซื้อของหรือเปล่าก็ไม่รู้ คนเยอะ คน คืออะไร

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสอนนะ ในโลกนี้คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก แล้วเข้ากันไม่ถึงสัจจะความจริงใจ

มนุษย์เรามีโลกอยู่สองโลกซ้อนกันอยู่ โลกของเรา นี่ไง ถ้าคนมีวาสนานะ คนมีวาสนา มันเกิดมา เด็กๆ เราเจอเยอะมาก เขาปฏิเสฐ ไปโรงเรียนสิ เด็กมันจะบอกเลย ห้ามสูบบุหรี่ ห้าม กินเหล้า โตมามันทั้งกินเหล้าทั้งสูบบุหรี่หมดเลย

เวลาเด็กๆ บอกมันนะ มันรู้เลยนะ กินเหล้าก็ไม่ได้ เล่นการพนันก็ไม่ได้ มันท่องได้หมดนะ ไปถามเด็กประถมสิ มันชี้ได้หมดเลย ผิดชอบชั่วดีมันชี้ได้หมดเลย เวลาโตขึ้นมามันทำได้ไหม นี่ เพราะจิตใจของเรามันจะรักษาอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีสัจจะมีความจริงนะ ทศนคติ ถ้าคนมีบุญกุศลมันจะอยู่ในสุขอื่น ไตเท่ากับจิตสงบไม่มี อยู่สงบเสียๆ บ้างจยเครื่องอาศัยพออย่างชีพ เอาไว้ทำไม สะสมทำไม เก็บ

ไว้ทำไม โลกเราร้อนนัก เสียสละไป นั่นผลประโยชน์กับโลก ขอให้จิตเรามีความสุข ความสุขมัน
อยู่ที่นี้

ความสุขไม่ใช่ว่ามีทองเท่าหนวดกุ้ง ไปเดินกลางตลาดให้เขากระชากอีก ไปประสบ
อุบัติเหตุอีก ไปเจ็บซ้ำอีก นั่นนะอะไรของเขานะ นี่ไง ทัศนคติของคน ถ้าคนมันดีงามนะ อยู่กับ
ความสงบ อยู่กับความสงบ อยู่กับหัวใจของเรา

เกิดเป็นมนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ การเกิดมา แต่เราเอาอริยทรัพย์ไปแบกรับความทุกข์ เอา
ชีวิตของเราไปตรอมตรม ไม่เอาชีวิตของเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้ามีสัมมาสมาธิ คือเอากิเลสไว้
ในใจของเราแล้วมันไม่แผ่สาย มันไม่ฟุ้งซ่าน แล้วสุขที่มันมี มีตรงนี้ สุขมันอยู่ตรงนี้ สุขมันอยู่ที่
ใจของเราสงบระงับ นี่เป็นสุขแท้ใจ

แต่เราอยู่ทางโลก ถ้าเราอยู่ทางโลกเรามีโลกสองโลก โลกของเรา เราก็รักษาโลกของเรา
แต่เราต้องประกอบสัมมาอาชีวะ สังคมนั้นก็เป็นอีกโลกหนึ่ง ตั้งสติของเราไว้แล้วรักษาของเรา
หัวใจของเรา

ยิ้มสยามถ้ามันยิ้มได้ รักษาได้ รักษาใจของเราด้วยสติด้วยปัญญา ไม่ใช่ด้วยไม่มี
ประสบการณ์ ไม่เคยฟังธรรม ไม่เคยประพฤติปฏิบัติ ไม่รู้จักสติ ไม่รู้จักสมาธิ ไม่รู้จักปัญญาของ
เรา ไม่มีอะไรเลย นั่นแหละยิ้มกลวงๆ

แต่ถ้าเรายิ้มของเราด้วยสติปัญญาของเรา นี่โลกของเรา เรายักษาของเรา พัฒนาของเรา
ให้โลกของเรามั่นมั่นคง เอวัง